

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobkyně JUDr. E. Š., proti žalované České správě sociálního zabezpečení se sídlem Křížová 25, Praha 5**, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 2. 2004 čj. 2 Cad 176/2003 - 28,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalované **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně, která je advokátkou, podala včas kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 2. 2004 čj. 2 Cad 176/2003 - 28.

Tímto rozsudkem byla zamítnuta žaloba žalobkyně proti rozhodnutí žalované (detašované pracoviště České Budějovice) ze dne 1. 10. 2003 čj. ČSSZ/2140/2003-6002/Mls; bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení a o vrácení soudního poplatku žalobkyni.

Z odůvodnění kasační stížností napadeného rozsudku se podává, že žalobkyně se žalobou domáhala zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalované, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení v Českých Budějovicích ze dne 17. 7. 2003 čj. NP/24832/261/03-9004/JR, kterým nebylo vyhověno žádosti žalobkyně o vrácení přeplatku na pojistném na důchodové pojištění osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“) a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 252 166 Kč, neboť přeplatek na pojistném nevznikl, a toto rozhodnutí bylo potvrzeno.

Žalobkyně v žalobě uvedla, že v roce 2001 podala přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2000. Mezi příjmy z výdělečné činnosti zahrnula i příjmy z výkonu funkce správce konkursní podstaty ve výši 1 208 067 Kč a v roce 2003 pak podala opravný přehled, kde vykázala příjmy z výkonu advokacie ve výši 408 067 Kč. Za rok 2001 vykázala celkové příjmy ze samostatné výdělečné činnosti ve výši 2 270 504 Kč a v opravném přehledu pak pouze příjmy z výkonu advokacie ve výši 352 504 Kč. Rovněž za rok 2002 zahrnula mezi příjmy ze samotné výdělečné činnosti příjmy z výkonu funkce správce konkursní podstaty ve výši celkem 1 302 920 Kč; v roce 2003 v opravném přehledu o příjmech a výdajích uvedla opět jen příjmy z výkonu advokacie ve výši 302 920 Kč. Z opravných přehledů vyplynulo, že jí na pojistném na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti vznikl přeplatek ve výši 252 166 Kč.

Žalobkyně podala opravné přehledy proto, že přehodnotila výklad § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“). Došla k závěru, že v poznámce pod čarou není uvedena činnost správce konkursní podstaty. Poukázala i na rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 8. 1996 čj. 10 Ca 342/96 - 10. Okresní správa sociálního zabezpečení v Českých Budějovicích shora uvedeným rozhodnutím žádosti o vrácení přeplatku ve výši 256 166 Kč nevyhověla. Žalovaná její odvolání proti tomuto rozhodnutí zamítla a rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení v Českých Budějovicích o nevrácení přeplatku potvrdila. Žalobkyně vyslovila nesouhlas se závěry žalované, neboť dle jejího názoru nesprávně vyložila § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb., provedla rozšiřující výklad a zahrnula pod toto ustanovení i funkci správce konkursní podstaty, přestože tato činnost není uvedena ani v poznámce pod čarou. Žalobkyně rovněž nesouhlasila s názorem žalované, že v případě výkonu funkce správce konkursní podstaty se jedná o soustavnou činnost. Žalovaná nesprávně vyložila § 9 odst. 3 písm. f) zákona č. 155/1995 Sb. a stejně tak nesprávně posoudila pojem „samostatná výdělečná činnost“, uvedený v § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. Žalovaná pochybila i v tom, že považovala činnost správce konkursní podstaty za jinou činnost konanou na základě oprávnění podle zvláštních předpisů. Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, neřeší postavení správce a žádný takový předpis vydán nebyl. Neexistuje ani profesní komora správců konkursní podstaty stanovená zákonem. Žalobkyně vyslovila názor, že v případě výkonu funkce správce konkursní podstaty se jedná o činnost ojedinělou, výjimečnou a nikoli soustavnou. Nejsou naplněny ani znaky samostatné podnikatelské činnosti, neboť výkon této činnosti je závislý na třetí osobě, na moci soudní, a pokud není správce konkursní podstaty ustanoven, nemůže tuto činnost vykonávat. Samostatnost vylučuje i zákonem stanovený souhlas věřitelů s každou dispozicí správce s konkursní podstatou. Žalobkyně poukázala na některé konkrétní případy vrácení přeplatku v obdobných případech; vnímala proto postup žalované vůči ní jako evidentně diskriminační. Navrhla zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby, a to především s odkazem na § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., podle něhož se za osobu samostatně výdělečně činnou pro účely pojištění považuje osoba, který vykonává samostatnou výdělečnou činnost. Podle odstavce 3 písm. e) téhož ustanovení výkonem samostatné výdělečné činnosti podle odstavce 2 písm. a) se rozumí výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů, která není uvedena v písmenech a) až d). Podmínkou zde je, že tato činnost je vykonávána mimo pracovně právní nebo obdobný vztah. V poznámce pod čarou jsou příkladmo uvedeny zákony o advokacii, notářích, auditorech a komoře auditorů a další. Správce konkursní podstaty se ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, vybírá ze seznamu správců, který vede soud příslušný k řízení. V odstavci 2 tohoto ustanovení jsou zakotveny povinnosti správce konkursní podstaty a v odstavci 3 jeho nárok na odměnu. Podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb. oprávnění nakládat

s majetkem konkursní podstaty přechází prohlášením konkursu na správce konkursní podstaty. Podle vyhlášky č. 476/1991 Sb., kterou byla provedena některá ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání, soudy příslušné k řízení o konkursu a vyrovnání vedou seznam správců, do něhož se zapisují osoby, které splňují podmínky stanovené zákonem pro ustavení správcem konkursní podstaty, vyrovnacím správcem, zvláštním správcem nebo zástupcem správce. Do seznamu správců se zapisují advokáti, notáři a jiné vhodné fyzické osoby nebo veřejné obchodní společnosti. Vyhláška v § 7 určuje postup při stanovení odměny správce konkursní podstaty. Podle § 9 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb. je osoba samostatně výdělečně činná účastna pojištění jen jednou, i když vykonává několik činností, které se hodnotí jako výkon samostatné výdělečné činnosti, popřípadě spolupracuje při výkonu několika těchto činností nebo současně vykonává samostatně výdělečnou činnost a spolupracuje při těchto činnostech. Podle § 7 odst. 1 písm. c) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, se za příjmy z podnikání považují příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů a podle § 7 odst. 2 písm. c) téhož zákona se za příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti mj. považují i příjmy správce konkursní podstaty jako činnost podle zvláštního právního předpisu.

Krajský soud konstatoval, že správní orgány se těmito ustanoveními řídily. Dospěly totiž k závěru, že žalobkyni přeplatek na pojistném, který měl vzniknout zaplacením pojistného z její činnosti správkyně konkursní podstaty, nevznikl, takže ho nelze vrátit. Soud se nepřiklonil k názoru žalobkyně, že by jako správkyně konkursní podstaty vykonávala činnost nahodilou, výjimečnou nebo příležitostnou. Z výše uvedených ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání je totiž zřejmé, že prohlášením konkursu přechází na správce konkursní podstaty oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které souvisejí s nakládáním s majetkem náležejícím do konkursní podstaty, a které by podle zákona a jiných právních předpisů jinak příslušely úpadci. Správce konkursní podstaty je povinen vykonávat práva a povinnosti zaměstnavatele, rozhodovat o obchodních záležitostech úpadce, činit za něj právní úkony potřebné k provozu podniku, zajistit vedení účetnictví a plnění povinností podle daňových předpisů. Správce konkursní podstaty tedy nevykonává činnost nahodilou a ojedinelou či příležitostnou. Za tuto činnost správci přísluší odměna a náhrada hotových výdajů; tyto nároky se hradí z konkursní podstaty. Činnost správce konkursní podstaty je tedy činností vykonávanou výdělečně, a to na základě oprávnění podle zvláštních předpisů – zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, a vyhlášky č. 476/1991 Sb.

Krajský soud shrnul, že zákon č. 328/1991 Sb. a vyhláška č. 476/1991 Sb. stanovují podmínky pro zapsání do seznamu správců konkursní podstaty, ustavení správce, jeho postavení v řízení, jeho práva a povinnosti v něm, jeho odpovědnost a jeho nárok na odměnu. Činnost správce konkursní podstaty je tedy jinou činností konanou na základě oprávnění podle zvláštních předpisů.

Krajský soud se neztotožnil s námitkou žalobkyně, že žalovaný nesprávně vyložil § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb., neboť provedl rozšiřující výklad zařazením funkce správce konkursní podstaty pod toto ustanovení, přestože tato činnost není uvedena ani v poznámce pod čarou. Správní orgány ve svých rozhodnutích neargumentovaly poznámkou pod čarou, činnost správkyně konkursní podstaty pod toto ustanovení zařadily právě výkladem této činnosti. Krajský soud považoval za nepochybné, že poznámka pod čarou netvoří součást právního předpisu a nelze z ní dovozovat to, co uvedla žalobkyně. Navíc § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb. nestanoví jako podmínku aplikace tohoto ustanovení, že se musí jednat o soustavný výkon činnosti. Z dikce tohoto ustanovení jasně vyplývá, že se jedná o jinou činnost konanou výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů. Proto krajský soud shledal postup obou správních orgánů správným.

Krajský soud pro úplnost poznamenal, že výkon funkce správce konkursní podstaty je výdělečnou činností, neboť i z daňového hlediska (zákon č. 586/1992 Sb.) se za příjmy z podnikání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. c) tohoto zákona považují příjmy z jiného podnikání, mezi něž jsou zařazeny podle § 7 odst. 2 písm. c) tohoto zákona i příjmy správce konkursní podstaty podle zvláštního právního předpisu.

Správný je proto závěr, že žalobkyně byla poplatníkem pojistného ve smyslu § 3 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb. a zaplacené pojistné z vykázaných příjmů není přeplatkem ve smyslu § 17 tohoto zákona.

Z těchto důvodů žalobu zamítl.

Kasační stížnost je podána z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

Žalobkyně nesouhlasí s tím, že činnost správce konkursní podstaty je činností vykonávanou samostatně. Správce činí již jen nutné úkony vedoucí ke zpeněžení majetku úpadce a ke každému takovému úkonu je nutný souhlas věřitelů a soudu.

Žalobkyně nesouhlasí s tím, že krajský soud podřadil funkci správce konkursní podstaty pod ustanovení § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb. Není zde naplněn znak samostatnosti a § 9 odst. 3 písm. f) tohoto zákona uvádí, že musí jít o činnost vykonávanou vlastním jménem a na vlastní odpovědnost. To zde není splněno, protože správce konkursní podstaty není typickým podnikatelem. Pokud toto ustanovení uvádí, že jde o činnost za účelem dosažení příjmu, pak jeho aplikace je předem vyloučena u konkursů, kde není v konkursní podstatě žádný majetek. Činnost správce konkursní podstaty je činností ojedinělou, výjimečnou a nikoli soustavnou. O činnost nahodilou jde proto, že výkon této činnosti je zcela závislý na vůli soudu, tj. na tom, zda soud ustaví v konkrétním případě osobu zapsanou v seznamu správců správcem konkursní podstaty. Jak žalovaný, tak krajský soud provedli rozšiřující výklad zákona, když sem zařadili funkci správce konkursní podstaty, přestože tato činnost není uvedena ani v zákoně, ani v poznámce č. 13 pod čarou.

Žalobkyně namítá, že se soud nevypořádal s její námitkou uvedenou v žalobě, že správce konkursní podstaty a např. advokát mají rozdílné postavení. Na zápis uchazeče do seznamu správců konkursní podstaty není právní nárok, proto není splněna základní podmínka, a to výkon výdělečné činnosti konané na základě oprávnění podle zvláštních (profesních) předpisů. Zákon č. 328/1991 Sb. není profesním předpisem správců konkursních podstat. Zákon o advokacii a ostatní profesní předpisy zakládají, při splnění zákonných předpokladů, právní nárok na zápis do seznamu advokátů vedeného advokátní komorou. Soud bez dalšího postavil na stejnou úroveň pozici správce konkursní podstaty s pozicí advokátů a dalších příslušníků tzv. svobodných povolání. Samotný zápis do seznamu správců konkursní podstaty ještě neznamena výkon činnosti správce konkursní podstaty; činnost vzniká až úkonem soudu, kterým ustaví konkrétního správce do funkce správce u konkrétního úpadce. To se však teoreticky nikdy stát nemusí. I z tohoto důvodu výkon funkce správce konkursní podstaty nelze posuzovat jako jinou samostatnou výdělečnou činnost. Tento názor podporuje i nález Ústavního soudu, který byl uveřejněn pod č. 403/2002 Sb. Podle něj mj. výkon funkce správce konkursní podstaty není podnikáním ani provozováním jiné hospodářské činnosti a nelze jej tudíž z pohledu ústavního podřadit pod rámeček vymezený čl. 26 Listiny základních práv a svobod.

Žalobkyně dále namítá, že krajský soud se nevypořádal se zásadou rovnosti práv a povinností pro všechny, když neprovedl jí navržený důkaz evidencí rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení České Budějovice k tomu, že nebylo ve všech případech postupováno stejně, když některým osobám bylo dříve jejich žádosti ve stejném případě vyhověno a přeplatek na pojistném jim byl k jejich žádosti vrácen.

Žalobkyně navrhla zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci Krajskému soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popíral její důvodnost a navrhl její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek, vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V projednávané věci jde o posouzení, zda výkon činnosti správce konkursní podstaty je pro účely pojištění výkonem samostatné výdělečné činnosti (§ 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb.), přičemž výkonem samostatné výdělečné činnosti podle odstavce 2 písm. a) se mj. rozumí výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů, která není uvedena v písmenech a) až d), a tato činnost je vykonávána mimo pracovně právní nebo obdobný vztah.

V kasační stížnosti je namítáno, že činnost správce konkursní podstaty není výkonem samostatné činnosti, protože správce činí již jen úkony nutné ke zpeněžení majetku a ke každému takovému úkonu je nutný souhlas věřitelů a soudu.

Pojem samostatné výdělečné činnosti má v zákoně č. 155/1995 Sb. jiný obsah; názor žalobkyně, že je-li k úkonu správce konkursní podstaty, který směřuje ke zpeněžení majetku, nutný souhlas věřitelů a soudu, nevykonává správce samostatnou výdělečnou činnost, není správný. Souhlas věřitelů a konkursního soudu s úkony správce vyplývá ze zvláštní povahy postavení správce, jak na ni mj. poukazuje Ústavní soud v nálezu citovaném v kasační stížnosti. Z nutnosti tohoto souhlasu nelze dovodit, že správce konkursní podstaty nevykonává svoji činnost samostatně.

Není důvodná námitka žalobkyně o rozdílném postavení správce konkursní podstaty a advokáta, protože na zápis do seznamu správců konkursní podstaty není právní nárok (na rozdíl od zápisu do seznamu advokátů). Z toho kasační stížnost dovozuje, že není splněna základní podmínka, jíž je výkon výdělečné činnosti konané na základě oprávnění podle zvláštních (profesních) předpisů. Žalobkyně pojem „profesních“ předpisů doplnila sama, text zákona jej neobsahuje. Dovozuje dále, že zákon č. 328/1991 Sb. není profesním předpisem správců konkursní podstaty a že samotný zápis do seznamu správců konkursní podstaty ještě neznamená výkon činnosti správce konkursní podstaty.

Institucionální a procesní postavení správce konkursní podstaty upravuje zákon č. 328/1991 Sb. Na základě zmocnění tohoto zákona provedla některá jeho ustanovení, zejména o seznamu správců a o jejich odměně, vyhláška č. 476/1991 Sb. Zákon č. 328/1991 Sb. a vyhláška č. 476/1991 Sb. nejsou profesními předpisy správců konkursní podstaty, jsou však v legislativně užívaném smyslu „zvláštními předpisy“, jak je má na mysli § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb.

Advokát má právní nárok, aby byl zapsán do seznamu správců konkursní podstaty, navrhne-li to (§ 2 a násl. vyhlášky č. 476/1991 Sb.); pro posouzení věci to však není rozhodné. Samotný zápis advokáta do seznamu správců konkursní podstaty nemá z hlediska zákona č. 155/1995 Sb. žádný význam, protože takto zapsaný advokát - správce nevykonává ještě činnost správce. Až tím, že konkursní soud ustaví takto zapsaného advokáta konkursním správcem v konkrétní věci, začne advokát vykonávat výdělečnou činnost podle zákona č. 328/1991 Sb., který je zvláštním předpisem k zákonu č. 155/1995 Sb.

Nelze tedy souhlasit s tvrzením obsaženým v kasační stížnosti, že krajský soud provedl rozšiřující výklad zákona, jestliže výkon činnosti správce konkursní podstaty zařadil z hlediska pojištění pod § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. Stejně bezdůvodná je námitka, že činnost správce konkursní podstaty není uvedena v poznámce pod čarou č. 13 k § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 155/1995 Sb., protože poznámka pod čarou není součástí právního předpisu, nemá normativní obsah a v tomto případě jsou navíc právní předpisy (některé již roky zrušené) uvedeny demonstrativním výčtem.

Nejvyšší správní soud se nevyjadřuje k důvodům kasační stížnosti polemizujícím s výkladem ust. § 9 odst. 3 písm. f) zákona č. 155/1995 Sb., protože tyto důvody jdou zřetelně mimo kasační stížností napadené rozhodnutí. Ani správní rozhodnutí, ani rozsudek krajského soudu se o toto ustanovení neopírá.

Námitka, že se krajský soud nevypořádal se zásadou rovnosti práv a povinností, když neprovedl žalobkyní navržený důkaz evidencí rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení České Budějovice, není důvodná. I kdyby snad v jiných případech správní orgán rozhodl jinak, nebylo by to důvodem, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí, které je s ohledem na zjištěný skutkový stav i výběr, výklad a aplikaci právní normy zákonné.

Kasační stížnost tedy není důvodná a Nejvyšší správní soud ji zamítl (§ 110 odst. 2 věta druhá s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně ve věci neměla úspěch a žalované nevznikly náklady přesahující její běžnou úřední činnost.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu